
Záróbeszámoló

Állami szabályozó szerepek változásának vizsgálata az energiaszektor területén

Alapadatok

Beszámoló elkészítésének dátuma: 2022. szeptember 12.

Projekt címe: Állami szabályozó szerepek változásának vizsgálata az energiaszektor területén

Támogatás: Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj

Ösztöndíjas: Dr. Lovas Dóra, PhD

- egyetemi tanársegéd, Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, Pénzügyi Jog és Közmenedzsment Tanszék
- tudományos segédmunkatárs, MTA-DE Közzszolgáltatási Kutatócsoport

Fogadóintézet: UCD Sutherland School of Law, Dublin, Írország

Időtartam: 2022. június 01.- 2022. augusztus 31.

Mobilitás és a kutatás célja

Az energiaszektor kérdésköre az Európai Unió számára is fontos, hiszen annak jelentős gazdasági, környezeti és társadalmi vetületei vannak. A témakör regulációja érdekében komplex megközelítésre van szükség, így kutatásom céljául tűztem a közösségi jogi és szabályozási konstrukciók fellelhetőségének, fejlődésének és alakulásának több aspektusból történő vizsgálatát. Kétségtelen, hogy a tagállamok energiajogi szabályozása és a terület politikai megközelítése is eltérő, amely európai uniós oldaláról komoly regulációs kérdéseket fel. A közös fellépést nehezíti, hogy az energiapolitika megosztott hatáskör, valamint annak szabályozása és alakítása tagállami oldalon igen fontos szuverenitási aggodalmakat vet fel, nem beszélve e kérdéskör nemzeti szinten kiemelt stratégiai, biztonsági és belpolitikai dimenziójáról. A mobilitás legfőbb célja az volt, hogy megvizsgáljam a különböző válságok (2008-as gazdasági világválság és covid válság) következtében előálló állami/szabályozási szerepek változását az energiajog területén, kihasználva a fogadó intézmény szakmai támogatását és igénybe vehető infrastruktúráját. Célkitűzésem tehát az energiaszektor területének vizsgálata volt az állami szabályozó szerepek változásának szempontjából. E terület azonban több ponton szorosan kapcsolódik társadalmi kérdésekhez, illetve a környezetpolitikához, így a fenntartható fejlődés, energiabiztonság és az energiahatékonyság szempontjait is (többé-kevésbé) érintette a kutatás.

Korábbi kutatásaim során a piaci mechanizmusok (és kudarcok), valamint kormányzati beavatkozás (és kudarcok) összemérésével és energiapolitikára vonatkoztatásával arra jutottam, hogy sok esetben hatékonyabb lehetne (tehát akár a tagállami stratégiai célokat is jobban szolgálhatná adott esetben) a piaci mechanizmusok térnyerése. Az energiaszektor liberalizációja (amely 1990-es évektől zajlik) bebizonyította, hogy a piacnyitásnak számos előnyös hatása van (pl.: energiaárak csökkenése, vagy egységes energiapiac kialakulása, megújuló energiaforrások elterjedése). Mindezzel szemben alapvetően piaci liberalizációt célzó uniós politikák és szabályozások is elismerik a kormányzati beavatkozás létjogosultságát és kormányzati gazdaságpolitikai, illetve stratégiai célok megvalósítása érdekében való szükségszerűségét. Az is látszik, hogy legfőképpen a 2008-as gazdasági világválságot követően (illetve a koronavírus által okozott válság idején) az állami szabályozás ismét egyre több területen nyer nagyobb teret, energia területén is egyre nagyobb a tagállami szabályozási beavatkozás, amely pedig az európai unió megengedett magatartásával társul. A válságok mindig megingatják a piaci mechanizmusokba vetett hitet, amely az energiapolitika területén is érezteti hatását.

Kutatás végrehajtása

1. Kutatás technikai végrehajtása

A Dublini Egyetem jogi karán (University College of Dublin (UCD) Sutherland School of Law) tölthettem el három hónapos kutatási időszakomat 2022. június 01. és 2022. augusztus 31. között. Az UCD ezen egységét 1911-ben alapították, de 2021-re „The Times Higher Education World Rankings” szerint már a világ 84. legjobb jogi karává vált.

1.1. Konzultáció szakemberekkel

A kutatás kitűzött célkitűzésének megvalósításában segítségemre voltak azon személyes konzultációk, amelyeket a témában jártas, tapasztalattal rendelkező szakemberekkel személyesen folytattam le az az UCD keretein belül 2022.június 01. és 2022. augusztus 31. között. Az egyeztetések főként olyan szakemberekkel történtek, akik az Európai Unió Joga Tanszék munkatársai (oktatói vagy kutatói), de a témában jártas, más szakterületen tevékenykedő szakemberek álláspontjai és tanácsai is abszolválásra kerültek.

1.2. Könyvtár használata: szakirodalom és adatbázisok

Az egyetem felszerelt könyvtárral (James Joyce Könyvtár) rendelkezik, ahol a könyvek nemcsak személyesen, hanem - lokális IP-címmel bejelentkezve - elektronikusan is megtekinthetőek, adott esetben letölthetőek. Az egyetem biztosította számomra az intézménybe történő belépéshez szükséges plastik kártyát, amellyel a könyvtár szolgáltatásait egyszerűen és hatékonyan igénybe tudtam venni. A könyvtár amellet, hogy számos könyvvel, folyóirattal és azok elektronikus változatával rendelkezik, magas színvonalú szakmai adatbázisokat bocsát a beiratkozottak rendelkezésére.

1.3. Kutatószoba biztosítása

Az UCD jogi kara a kutatási projektek, munkák zavartalan lebonyolítása érdekében kutatószobát bocsátott a külföldi kutatók rendelkezésére. Ezt a kutatószobát a három hónapos időszak nagy részében egy, a Sevillai Egyetemről érkező, spanyol kutatóval osztottam meg, akinek kutatási témája a rasszizmus területének jogi szempontból történő vizsgálata volt. Szerencsére mind a kettőnk munkanyelve az angol volt, így számos hasznos tanácsot kaptam és kutatási módszert ismerhettem meg a segítségével.

2. Kutatás tartalmi végrehajtása

Kiindulópontom az volt, hogy a 2007/2008-as gazdasági világválságot követően (illetve a koronavírus járványt követő recesszió után) az állami szabályozás ismét egyre több területen nyer nagyobb teret, így az energiaszektor területén is egyre nagyobb a tagállami szabályozási beavatkozás, amely pedig az európai unió megengedő magatartásával társul. A válságok mindig megingatják a piaci mechanizmusokba vetett hitet, amely az energiapolitika területén is érezteti hatását.

Összehasonlítottam Írország és Magyarország energiaszektorra vonatkozó szabályozását 2008-at követően, különös tekintettel olyan szempontokra, mint a fenntarthatóság, energiabiztonság és társadalmi szolidaritás. Illetve megvizsgáltam, hogy 2012 és 2019 között az energiatermelés és -szolgáltatás területén, hogyan változott az állami tulajdonú vállalatok bevétele, az állami vállalatok száma, különös figyelmet szentelve annak, hogy ezen vállalatok profitabilitása a piaci szereplőkhöz képest hogyan alakul a vizsgált időszak alatt. Mindezt az európai uniós jogrendszert figyelembe véve tettem meg.

Az elvégzett munkáról 2023. tavasz folyamán (egy szerzői íves) tudományos publikáció fog készülni, célirányozottan vagy egy külföldi folyóiratban vagy az MTA IX. Osztály Állam- és Jogtudományi Bizottságának besorolása szerinti „A” kategóriás hazai folyóiratban fog megjelenni.

Kutatás hasznosítása

Az egyetemen végzett kutatási időszak alatt lehetőségem nyílt a külföldi szakemberek módszereit megismerni és elsajátítani. Hetente többször sikerült személyes konzultációt megvalósítani a kutatási célkitűzésemet illetően, így a téma számos, különböző jogágak szerinti aspektusát ismerhettem meg.

Sikerült hosszútávú nemzetközi kapcsolatokat kialakítani, nemcsak az egyetemen oktató szakemberekkel, de spanyolországi oktatókkal is. Ez azért pozitív, mert a kutatás további szakaszaiban, vagy egy másik témakörben/projektben is szükség lehet a külföldi szakemberek véleményére, támogatására.

Továbbá a szakmai csoportok közötti kapcsolatépítés rendkívül fontos, mert így lehetővé válik a módszertani és tudományos legjobb gyakorlatok gyűjtése, a megszerzett tapasztalatok felhasználása az oktatás során, valamint lehetőség nyílik a szakmai diskurzusban való részvételre is.

A választott célkitűzésem hozzájárult az MTA-DE Közszolgáltatási Kutatócsoporton belül végzett tevékenységem előrehaladásához, ahol az energiaszektor területén megnyilvánuló állami szerepváltozás változását vizsgálom.

Elkészítés alatt áll egy, legalább egy szerzőiyes publikáció az ír energiaszektor területén megvalósuló állami szabályozó szerepek változásával összefüggésben, ahol összehasonlítás alá kerülnek a magyar és az ír energiaszektorban (állam által) alkalmazott eszközök, valamint azok változása a válságok hatására.

Kelt: DEBRECEN, 2022.09.14

dr.